
Ελευθεροτυπία - 30/01/2010

- [Πολιτική](#)
- [Ελλάδα](#)
- [Οικονομία](#)
- [Τέχνες](#)
- [Κόσμος](#)
- [Αθλητισμός](#)
- [Επιστήμη-Τεχνολογία](#)
- [Ταξίδι](#)

[Επιστροφή](#)

Έντυπη Έκδοση
Ελευθεροτυπία, Σάββατο 30 Ιανουαρίου 2010

Αγροτικά μπλόκα και δημοκρατία

Του ΤΑΚΗ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Το χαρακτηριστικό στοιχείο των σημερινών αγροτικών κινητοποιήσεων, το οποίο δυνητικά θα μπορούσε ν' αποτελέσει καταλύτη που θα τις διαφοροποιούσε καθοριστικά από τις παλαιές, είναι ότι για πρώτη φορά αναδύεται μέσα από αυτές ένας νέος τρόπος πραγματικά δημοκρατικής οργάνωσης.

Ενας τρόπος δηλαδή που ξεφεύγει από τις παραδοσιακές κινητοποιήσεις που κατευθύνονταν ή ελέγχονταν από τα κόμματα εξουσίας, μέσω των «αγροτοπατέρων», οι οποίοι έλεγχαν αγροτικές ενώσεις και συνεταιρισμούς -όπως αντίστοιχα συμβαίνει βέβαια στη χώρα μας με τον εργατικό, τον φοιτητικό συνδικαλισμό κ.λπ. Ο άνεμος των αυθορμήτων κινητοποιήσεων, που φούντωσε από τον Δεκέμβρη του 2008 και οδήγησε σε διάφορες, ατελείς βέβαια, αμεσοδημοκρατικές μορφές οργάνωσης (αποφάσεις μέσα από γενικές συνελεύσεις, απόρριψη της «αντιπροσώπευσης» κ.λπ.), τώρα φυσά στην κοινωνία γενικότερα. Φυσικά, αυτό είναι ένα γεγονός που ανησυχεί ιδιαίτερα τις ελίτ, γι' αυτό και προσπαθούν να βραχυκυκλώσουν με κάθε τρόπο τις ανεξέλεγκτες αυτές δραστηριότητες «από κάτω». Ετσι, η σημαντικότερη δήθεν «θεσμική αλλαγή» που προτείνει η κυβέρνηση (στη γενική προσπάθεια επικοινωνιακής εξαπάτησης, για την οποία διακρίνεται ήδη από την προεκλογική περίοδο το «νέο» αμιγές σοσιαλφιλελεύθερο ΠΑΣΟΚ), είναι το «μάντρωμα» των αγροτών σε «κανονικά» συνδικαλιστικά όργανα, με τις συνήθεις γραφειοκρατικές δομές και σχέσεις, ώστε να καταπνίγονται στη γένεσή τους από τους κομματικούς γραφειοκράτες οποιοσδήποτε απόπειρες αυθόρμητης κινητοποίησης από τα κάτω.

Αλλωστε η «δημοκρατική» διάθεση της κυβερνώσας φατρίας της πολιτικής ελίτ (πέρα από τα φληναφήματα της συμμετοχικής δημοκρατίας μέσα από το... Ιντερνετ κ.λπ.), φάνηκε και από την απόπειρα παγίδευσης των αγροτών για «εθνικό διάλογο» στο Ζάππειο. Ο στόχος, προφανής: κάτω από το πρόσχημα μιας συζήτησης με την «κοινωνία» (δηλαδή... με τους εργατοπατέρες και κομματικούς «αντιπροσώπους» της, που δήθεν εκπροσωπούν τη βούλησή της) να απομονωθούν οι εντολοδόχοι των αγροτών που θα έστελναν οι συνελεύσεις των μπλόκων, οι οποίοι όμως πράγματι θα εξέφραζαν τη θέληση των αγροτών-εντολέων τους, στον βαθμό που θα ήταν ανακλητοί και εκλεγμένοι από γενικές συνελεύσεις. Ετσι, υποτίθεται, οι αγρότες θα έβλεπαν το εθνικό συμφέρον, σε αντίθεση με το δήθεν στενό αγροτικό συμφέρον, και θα υποτάσσονταν στην «κοινωνική βούληση», αρχίζοντας με το άνοιγμα των δρόμων -τη μόνη μορφή αποτελεσματικής πολιτικής παρέμβασης που διαθέτουν σήμερα. Και αυτό, όταν στην πραγματικότητα το εθνικό (με την έννοια του λαϊκού) συμφέρον, στην προκειμένη περίπτωση, είναι αυτό ακριβώς που εκφράζουν οι μικρομεσαίοι αγρότες που επανδρώνουν τα μπλόκα, και όχι αυτό των επαγγελματιών πολιτικών, των εργατοπατέρων και των τεχνοκρατών. Διότι, βέβαια, είναι ακριβώς οι αποφάσεις των πολιτικών και οικονομικών ελίτ που οδήγησαν στη σημερινή ουσιαστική καταστροφή του γεωργικού τομέα και της αγροτιάς και ιδιαίτερα το άνοιγμα και η απελευθέρωση των αγορών που επιβλήθηκε μέσα από την ΕΟΚ/Ε.Ε. (η οποία σήμερα παίζει ανοικτά τον ρόλο του «γκαουλάιτερ», επιβάλλοντας στα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα να πληρώσουν τις συνέπειες των πολιτικών των τοπικών ελίτ), οι οποίες, όμως, βασικά απλώς εφάρμοζαν τις πολιτικές που επέβαλλε η υπερεθνική ελίτ μέσω των οργάνων της στην Ε.Ε., τον ΠΟΕ κ.λπ.! Ετσι, ενώ ο αγροτικός τομέας μέχρι την ένταξή μας στην ΕΟΚ, το 1981, εξακολουθούσε να απασχολεί το 31% του ενεργού πληθυσμού¹ (έναντι μέσου ποσοστού 6% στα μητροπολιτικά κέντρα της ΕΟΚ), στην περίοδο μετά την ένταξη σημειώνεται γενικό βάλτωμα της αγροτικής παραγωγής, παρά τις πολυδιαφημισμένες επιδοτήσεις από την ΚΑΠ (Κοινοτική Αγροτική Πολιτική). Ο αγροτικός πληθυσμός υπέστη πραγματική καθίζηση μεταξύ 1981 και 2006, αφού το ποσοστό των αγροτών στον συνολικό ενεργό πληθυσμό μειώθηκε κάτω από το μισό (13% το 2006). Το ίδιο, βέβαια, συνέβη και στα μητροπολιτικά κέντρα, αλλά ενώ εκεί μιλάμε για ένα περίπου 3% του ενεργού πληθυσμού που έπρεπε να βρει (και βασικά βρήκε) απασχόληση στον επεκτεινόμενο σύγχρονο τομέα των υπηρεσιών, στην Ελλάδα μιλάμε για ένα ποσοστό 18% του πληθυσμού, που αναγκάστηκε να στραφεί στις συνήθως αεριτζήδικες «υπηρεσίες».²

Ακόμη, ενώ η μείωση του αγροτικού πληθυσμού στα μητροπολιτικά κέντρα δεν επηρέασε την αγροτική παραγωγή τους, που συνέχισε ν' αυξάνει με γοργούς ρυθμούς, λόγω της μεγαλύτερης παραγωγικότητας, στην Ελλάδα βάλτωσε. Ενώ, δηλαδή, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της αγροτικής παραγωγής στα μητροπολιτικά κέντρα την περίοδο 1990-2006 ήταν περίπου

0,9%, το αντίστοιχο ελληνικό ποσοστό ήταν αρνητικό (-0,9%)!3 Και αυτό, ενώ την εικοσαετία πριν από την ένταξη (1961-81) η αγροτική παραγωγή μας αυξανόταν με μέσο ετήσιο ρυθμό 2,7%!4

Όμως, οι παραπάνω διαπιστώσεις δεν θα πρέπει να μας οδηγήσουν σε ουτοπικά συμπεράσματα και ευχολόγια για την ανάγκη «αυτο-οργάνωσης» των αγροτών και την «αναζωογόνηση των τοπικών κοινοτήτων», οι οποίες δήθεν «δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την εγκαθίδρυση μοντέλων άμεσης δημοκρατίας» -που προβάλλονται μάλιστα και σαν «ελευθεριακή» θέση. Η αυτο-οργάνωση από μόνη της, μέσα στους υπάρχοντες θεσμούς της διεθνοποιημένης οικονομίας της αγοράς και της αντιπροσωπευτικής «δημοκρατίας» ή θα οδηγήσει σε μαρασμό και τελική αποτυχία ή σε ενσωμάτωση στο σύστημα (βλ. π.χ. την περίπτωση Mondragon στην Ισπανία), εφόσον δεν μπορούν να υπάρξουν βιώσιμες «νησίδες» εναλλακτικής οργάνωσης της παραγωγής και της κοινωνίας γενικά, αλλά και ειδικότερα σε μια οικονομία όπως η ελληνική, που είναι πλήρως ενσωματωμένη στη διεθνοποιημένη οικονομία της αγοράς μέσα από την Ε.Ε. Σε τι τιμές άραγε θα διαθέτουν οι αυτο-οργανωμένοι αγρότες τα προϊόντα τους, όταν στις σημερινές ανοιχτές και απελευθερωμένες αγορές οι μεν τιμές των προϊόντων καθορίζονται με βάση το φθηνότερο κόστος παραγωγής, που σε τελική ανάλυση συνήθως σημαίνει το φθηνότερο εργατικό κόστος, οι δε τιμές των «εισροών» τους (λιπάσματα, μηχανικός εξοπλισμός, τεχνολογία κ.λπ.) καθορίζονται από τις πολυεθνικές; Πώς μπορούν οι «αυτο-οργανωμένοι» αγρότες να ανταγωνιστούν στην αγορά τα αγροτικά προϊόντα από Ινδία, Κίνα ή Αίγυπτο με τους μισθούς πείνας ή ακόμη και από την περιφέρεια της Ε.Ε. ή τις ΗΠΑ με την υψηλότερη παραγωγικότητα, όταν η αποτελεσματική «προστασία» απαγορεύεται;

Θα μπορούσε, λοιπόν, να υποστηριχτεί η θέση ότι η λύση δεν είναι απλά η αυτο-οργάνωση των αγροτών αλλά η αυτο-οργάνωση των πολιτών γενικότερα, σε κάθε χωριό ή γειτονιά, οι οποίοι θα μπορούσαν εδώ και τώρα να αρχίσουν να κτίζουν νέους θεσμούς, έξω από τη διεθνοποιημένη οικονομία της αγοράς και να στηρίζονται αυξανόμενα σε αυτούς για την ικανοποίηση των αναγκών τους.5 Οι αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες, επομένως, είναι απλώς η αναγκαία συνθήκη και όχι και η επαρκής -ούτε βέβαια «πανάκεια», όπως νομίζουν κάποιοι «ελευθεριακοί». Η επαρκής συνθήκη είναι η δημιουργία νέων θεσμών άμεσης, οικονομικής και οικολογικής δημοκρατίας. Μέσα από τις γενικές συνελεύσεις των πολιτών σε παρόμοιους θεσμούς, θα μπορούσε να αναδειχτεί το πραγματικό γενικό συμφέρον.

Αντίθετα, μέσα στους σημερινούς θεσμούς, μόνο τα ειδικά συμφέροντα των πολιτικών και οικονομικών ελίτ και των εξαρτημένων από αυτές κοινωνικών ομάδων αναδειχνονται.

Δηλαδή, τα συμφέροντα που έχουν οδηγήσει στη σημερινή βαθειά και συνεχώς επιδεινούμενη πολυδιάστατη κρίση.

<http://www.inclusivedemocracy.org/fotopoulos/>

1. βΦ. Εξαρτημένη Ανάπτυξη (Εξάντας, 1985), Πιν. Γ3 2. World bank: World Economic Indicators '08, Πιν. 2.3 3. στο ίδιο, Πιν. 4.1 4. World Bank, World Development Reports 1980&1995, Πιν.2 5. βλ. για λεπτομέρειες «Η Παγκόσμια Κρίση, η Ελλάδα και το Αντισυστημικό Κίνημα» (Κουκκίδα 2009), Μέρος 3ο & «Περιεκτική Δημοκρατία -10 χρόνια Μετά» («Ελ. Τύπος» 2008), Μέρος 2ο

© 2009 Χ.Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις Α.Ε.